

KRŠĆANSKA ZAJEDNICA KAO ISKUSTVENA STVARNOST ŽIVE VJERE

Anto BARIŠIĆ

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
anto@kapucini.hr

Nezaobilazno i goruće suvremeno pitanje, koje se postavlja i Crkvi kao zajednici Božjega naroda i svakom pojedinom vjerniku pitanje o novoj evangelizaciji, tj. o novom govoru vjere kao odgovoru na potrebe suvremenoga čovjeka, neizbježno nas vodi prema govoru o današnjoj kršćanskoj zajednici ukoliko je ona svojim suvremenicima iskustvena stvarnost žive vjere u uskrsnuloga Gospodina Isusa. Vodi nas prema otkrivanju, ili bolje reći traženju, istraživanju nekih konstitutivnih načela i kriterija pomoću i preko kojih ljudi današnjega vremena u kršćanskoj zajednici, u svakom kršćaninu, mogu prepoznati živu teandričku stvarnost, bogočovječnu zajednicu koja dosljedno živi od uskrsnoga iskustva i otajstva proslavljenoga Krista, svjedočeći ga svima oko sebe. Tema 51. Teološko-pastoralnoga tjedna željela nam je ne samo u tome pomoći nego i sugerirati važnost, hitnost i potrebu za upravo takvim govorom. Istraživanjem i otkrivanjem tih načela i kriterija ovdje se nećemo moći baviti na sustavan i detaljan način, nego nam je namjera na njih samo ukratko ukazati u obrađivanju tematike koja slijedi. Budući da bi čitatelj mogao ostati zbunjen pred izrazima »nova evangelizacija« ili pak »novi govor vjere«, treba naglasiti da pod tim izrazima ne treba misliti ni na kakvu senzacionalnu novost, na neko »izmišljanje tople vode« i nečega što još nije bilo prije. Ne radi se o nekoj evangelizaciji u epizodama, tj. u nastavcima koji ne bi imali

nikakve međusobne povezanosti. Ne treba misliti ni to da nova evangelizacija poništava staru ili pak to da nekadašnja evangelizacija nije imala nikakva smisla. Imamo li na pameti da je evangelizacija autentični i dosljedni navještaj Radosne vijesti, Isusa Krista, spasitelja i ozdravitelja svijeta i čovjeka te da se pritom ne smiju izgubiti iz vida dva temeljna svojstva navjestitelja a to je sigurnost unutarnjega i misaonoga uvjerenja i vanjskoga proživljavanja vjere koja se drugima želi prenijeti, onda nas uporaba riječi »nova« ne vodi do nečega posve novoga, nego prvenstveno, po tko zna koji put, novom posvešćivanju uloge i važnosti Božje Riječi u konkretnom životu svakoga pojedinoga vjernika i do pitanja koliko je konkretno primjenjujemo u svom vjerničkom životu. Drugim riječima: Pitamo se jesu li plodovi Riječi na stablu života svakoga kršćanina vidljivi i za druge primamljivi i zavodljivi? Jer Božja Riječ je uvijek stara i uvijek nova.

Postavimo li pitanje o čimbenicima koji su dobrim dijelom doveli do izazovne situacije i koji su danas uzrokom potrebi za novim govorom i životom svjedočke vjere, onda bismo na nj, između ostaloga, mogli jednostavno odgovoriti riječima i konstatacijom koncilskih otaca o krivnji sâmihih kršćanâ. Koncilski se oci osvrću na nevjerodostojnu vjersku praksu kršćana u skladu s Kristovim zahtjevima (GS 19,3). Potreba, dakle, za novim govorom, pa i za obnovljenom praksom vjere izazvana je krizom i neuvjerljivim govorom od strane kršćana o onom »lijepom svjedočanstvu« (1 Tim 6,12) u vremenu kad se dogodio »rascjep između Evanđelja i kulture« što predstavlja »dramu našega vremena« (Ivan Pavao II.); u vremenu »apostazije Europe« (Franjo Kuharić), u vremenu hedonizma, materijalizma, tehnokracije, moralnih i drugih relativizama. Suvremeni čovjek, sklon ovim i mnogim drugim prolaznim trendovima koje uzdiže na rang najviših vrijednosti u svom životu dajući im nerijetko i status božanstva, sklon je i senzacionalističkom i ezoterijskom poimanju stvarnosti i života pribjegavajući lažnim trajnostima osuđenima na prolaznost. Na temelju rečenoga, nema sumnje da i kršćani često potpadaju pod negativne utjecaje svojih suvremenika i nekih njihovih spomenutih trendova svjedočeci time prije svega veliki raskorak između svojih ispovijedanih i življenih ideala s jedne strane te autentičnost riječi i djelâ s druge strane koji predstavljaju izraz iskrene i žive vjere. Svjedočiti danas, kao i uvijek, usklađenost vlastitoga života s evanđeljem neizostavni i je i konstitutivni zahtjev svakoga autentičnoga i uvjerljivoga navještaja. Svaki kršćanin, svaka kršćanska zajednica pozvani su svjedočiti i živjeti taj sklad riječi i djelâ nadahnjujući se evanđeljem. Svrha svega je nutarnja promjena koja dovodi do dubokog osobnoga iskustva vjere, obraćenja i promjene života, životnoga stila.

U kontekstu ovih razmišljanja nameće se važno i neodgodivo pitanje koje se postavlja svakom Kristovu vjerniku i svakoj kršćanskoj zajednici koji žive u današnjoj kulturi brzih i dinamičnih promjena životnih prilika i navika: Kako ponovno otkriti i živjeti onu eksplozivnu i osvajačku svjedočku snagu prve kršćanske zajednice koja je u i po Duhu Svetom bila »jedno srce i jedna duša« (Dj 4,2)? Ne treba pritom ni na trenutak pomisliti da su prve kršćanske zajednice naviještale evanđelje u svijetu koji je posjedovao visoke moralne kvalitete. Naprotiv, naviještale su evanđelje u jednom svijetu koji je bio u raspadanju, u raspadanju svih etičkih principâ; u svijetu kojem je najvažniji religiozni detalj i vrhunac bio *pax deorum*. Bez pribjegavanja nekom suvišnom i naivnom retoričkom egzibicionizmu, »praznorječju« (1 Tim 1,6), prve kršćanske zajednice otkrivaju se takvom religioznom i kulturnom svijetu oko sebe, svojim suvremenicima, kao teandrička (bogočovječna) stvarnost i zajednica okupljena oko Krista, ne obazirući se na to što ih je javno mnijenje – kako doznajemo iz svjedočanstava mnogih crkvenih pisaca otačkoga razdoblja – neprestano smatralo i svrstavalo u stigmatiziranu kategoriju »ateista« (usp. Atenagora), »mrzitelja ljudskog roda« (usp. Tacit), »ljudoždera« (usp. Tacijan), »seksualnih manijaka« (usp. Tertulijan), »štovatelja čudovištâ« (usp. Minucije Feliks) i sl.

Većina ovih optužaba usmjerenih nekoć protiv kršćana danas nije aktualna. Optužba koju spominje Tertulijan zadnjih je godina postala aktualnom zbog seksualnih skandala (pedofilija, homoseksualnost, različiti oblici psihičkoga i fizičkoga zlostavljanja) koji su se, nažalost, dogodili unutar nekih kršćanskih zajednica osobito u Europi i Sjevernoj Americi. Nećemo tražiti, niti imamo potrebu za tim, ostale optužbe ili prigovore naših suvremenika na račun kršćana i njihove (ne)življene vjere, iako bih ih se moglo još pronaći. Ne ulazeći u povode, uzroke i analize tih i sličnih stanja i događanja koji su diskreditirali kako voditelje kršćanskih zajednica tako i same zajednice i vjeru koju ispovijedaju, treba naglasiti da se već poodavno javila sve izražajnija potreba za inspiracijom, fantazijom i kreacijom kršćana na svim područjima života; potreba za kreativnim i aktivnim kršćanima. Zato se kršćanska zajednica, u kakvom god okruženju i kulturnom ambijentu živjela, mora na svakom mjestu gdje evangelizira ljude ljudima ponajprije očitovati kao postojeća životna zdrava zajednica, zajednica koja živi određenim osebnim životom, koja ima stanovito jedinstvo, jedinstvo u raznolikosti, koja ima istinsku međusobnu ljubav. Zajednica koja se mora nametati drugima ne apologetski, borbena, nego dijaloški, strpljivo. Sadašnje stanje nam daje za pravo da konstatiramo kako u tom pogledu postoje još uvijek mnoga nesnalaženja i traženja. Ta traženja i nesnalaženja još više otežava i činjenica koju je izvrsno primijetio jedan naš vrli

umnik kad je rekao da smo toliko oslabili u životnoj tradiciji da tražimo preko razumske konstrukcije ono što je prvotna Crkva živjela (Vjekoslav Bajsić). Toj se konstataciji možda i ne treba toliko čuditi ako znamo da se od skolastičkih vremena pa naovamo naglasak od *meditatio* i *oratio* premjestio na *quaestio* i *disputatio*. U svakom slučaju i bez obzira na sve, uvijek nam se postavlja pitanje: Nosimo li nadu u sebi? (1 Pt 3,15-16). Ako je osobna vjera osnovica svega, a jest, onda autentični kršćanin nikad ne drži da je dosta dao, da se dosta naprezao. Autentični kršćanin je uvijek rasipan u požrtvornosti i ulaganju samoga sebe, jer mu uvijek pred očima lebdi uskrsnuli Krist u kome se sve dobiva natrag i stotruko vraća (T. J. Šagi-Bunić). Kršćanska zajednica sastavljena od takvih pojedinaca bila bi iskustvena stvarnost žive vjere za svakoga tko bi došao u doticaj s njom, pa makar to bilo samo izvana. Takva zajednica i pojedinci koji je sačinjavaju zacijelo bi bila ne samo izazov svim ljudima današnjeg vremena nego i primjer za nasljedovanje barem nekih osnovnih i sveopćih humanističkih ideala pravednosti, istinoljubivosti, plemenitosti, požrtvornosti i solidarnosti. Drugi vatikanski koncil je progovorio o Crkvi kao »zajednici vjere, nade i ljubavi« (LG 8,1). Da bi ljudi našega vremena tu zajednicu prepoznali kao iskustvenu stvarnost žive vjere, djelotvorne nade i djelatne ljubavi, obveza je i odgovornost svakoga služiti evanđelju nade ljubavlju koja evangelizira jer ljubav je glavni put koji je svima pokazan i kojim svi mogu ići: to je put koji je cijela zajednica pozvana prijeći za tragom svog Učitelja (Ivan Pavao II.).

Neophodno je, dakle, potrebno trajno osobno obraćenje ili obraćanje srca i pameti ukoliko se želi uspješno naviještati i svjedočiti poruku o uskrsnulom i proslavljenom Kristu koji je svojim učenicima naložio da budu »sol zemlje i svjetlo svijeta« (Mt 5,13). Zato Crkva, kao zajednica Kristovih prijatelja, treba evangelizirati najprije sebe, tj. učiniti sve da se u njoj samoj dogodi evanđelje (N. Bižaca). Time će se pred svijetom očitovati i kao eshatološka zajednica i kao nadnaravna, transcendentalna zbilja hranjena, branjena i čuvana od svoga Učitelja.